

och liknande tillgångar, som förvärvats före den 1 januari 1962;

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar i lagtexten.

Stockholm den 29 april 1966

Carl Eskilsson (h)

Roland Lundberg (h)

Nr 749

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

(Lika lydande med motion nr 916 i Andra kammaren)

I proposition nr 90 föreslås, att vid avyttring av aktier och likartade tillgångar, vilka innehafts mer än 5 år, ett belopp motsvarande 10 % av försäljningssumman skall anses utgöra skattepliktig realisationsvinst, dock endast i den mån den skattskyldige ej gör sannolikt att avyttringen skett utan vinst eller med en vinst å högst 5 %. Förslaget avviker väsentligt från det som kort före jul framlades av aktievinstutredningen och har uppenbarligen tillkommit under stor brådska. Frågan har således forcerats fram inom finansdepartementet, vilket väl är en av anledningarna till att lagstiftningen blivit ologisk med föga genomtänkta konstruktioner.

Aktievinstutredningens förslag blev under remissbehandlingen utsatt för en mycket hård kritik, vilket också departementschefen tvingats erkänna. Praktiskt taget alla de hörda myndigheterna och organisationerna framförde betänkligheter mot att aktievinstbeskattningen behandlades isolerat, alltså utan att samordning skedde med beskattningen av icke yrkesmässig försäljning av annan egendom och då särskilt fastigheter. Det framfördes också krav på att aktievinstbeskattningen skulle sättas in i ett större sammanhang som en del av frågan om beskattning av aktiebolag och aktieägare. Även frågan om bolagsskattens höjd och dubbelbeskattningen av utdelad vinst ansågs böra omprövas i sammanhanget. Många av de myndigheter och organisationer som yttrat sig över förslaget har vidare anfört, att dess genomförande förutsatte en helt annan finstämdhet i utformningen än den aktievinstutredningen kunnat åstadkomma och att större hänsyn

borde tagas till i svensk beskattningsrätt hittills erkända principer. Fler-talet remissinstanser kritiserade utredningens underlåtenhet att lösa bl. a. frågan om avdrag för latent skatteskuld vid förmögenhetsbeskattningen och arvsbeskattningen och frågan om avdrag för förluster.

En mycket stark kritik har också riktats mot de deklarations- och kontrollsvårigheter som var förenade med förslaget. Det ifrågasattes från många håll om det över huvud taget vore möjligt att få en vettigt utformad evig kapitalvinstbeskattning å aktier utan att lagstiftningen bleve krånglig och finge orättvisa verkningar. Flera remissinstanser ifrågasatte därför om man inte alltjämt borde stanna vid en tidsbegränsad beskattning, varvid eventuellt en förlängning av den nu gällande femårsperioden skulle kunna komma i fråga, exempelvis till 10 eller 15 år.

I all den framförda kritiken har departementschefen i huvudsak endast tagit fasta på vad som anförts om deklarations- och kontrollsvårigheterna i aktievinstutredningens förslag. Det nu upprättade förslaget, vilket över huvud taget inte blivit föremål för någon granskning vare sig av skatte-tekniska myndigheter eller av näringslivets organisationer och vars verkningar på företagens kapitalanskaffning är utomordentligt svåra att överskåda, utgår från det förslag om en schablonmässig beskattning, som framfördes av aktievinstutredningen som ett alternativ då vinstberäkning ej kunde ske. Departementschefen har emellertid, i strid mot sina egna direktiv, nu övergivit önskemålet om att beskattningen skall utformas så att den underlättar rörligheten på aktiemarknaden. Det framlagda förslaget må vara enkelt i hanteringen, men dess brister i andra avseenden är — som nedan skall visas — så stora att vi inte kan tillstyrka dess genomförande.

I propositionen uttalar departementschefen, att införandet av en skälig beskattning av vissa kapitalvinster inte är en åtgärd som kräver en omprövning av skattesystemet i övrigt. Han gör också gällande att det knappast finns anledning förmoda, att reglerna för beskattning av vinster vid försäljning av aktier och av fastigheter kan och bör utformas på samma sätt, om det gäller en i tiden obegränsad vinstbeskattning. Han understryker att det förhållandet, att realisationsvinstreglerna för aktier och likartade tillgångar nu ändras, inte hindrar att — när motsvarande regler för fast egendom ändras i en framtid — erforderlig samordning då sker av dessa beskattningsregler.

En jämförelse mellan förslaget i proposition nr 90 och markvärdekommitténs väntade förslag till beskattning av vinst vid fastighetsförsäljning ger tvärtemot vad departementschefen ansett klart belägg för behovet av en samordning. De principer som ligger bakom markvärdekommitténs förslag har vunnit anslutning från samtliga de parlamentariska ledamöterna i kommittén. Markvärdekommitténs förslag bygger på den i och för sig riktiga principen att, där beskattning över huvud taget skall ske, det är den *reella* vinsten som skall beskattas och att sålunda vinster som endast

följt penningvärdeförsämringen och därför är rent nominella inte skall beskattas. I propositionen är aktievinstskatten närmast konstruerad som en omsättningsskatt, låt vara med vissa undantag från beskattning då förlust föreligger eller vinsten är obetydlig. Enligt det aktuella förslaget beskattas vinst, som endast följt penningvärdeförsämringen och således är rent nominell, hårdare än reella vinster. Även i andra hänseenden föreligger väsentliga skillnader.

Vi vill för vår del särskilt understryka principen att nominella vinster, vilka endast motsvarar penningvärdets fall, inte bör bli föremål för beskattning. Med den inflation som vi hittills haft i Sverige och dess värre även synes ha att räkna med i den närmaste framtiden skulle ett annat system leda till orimliga resultat.

Markvärdekommittén har, vad angår fast egendom, haft att behandla samma principiella fråga som för viss lös egendom utretts av aktievinstbeskattningsutredningen, nämligen huruvida och i vilken mån vad som hittills betecknats såsom kapitalvinster skall underkastas inkomstbeskattning. En samordning av de båda leden i en ev. kapitalvinstbeskattning borde då vara självklar. Från markvärdekommittén har redan givits offentligt besked om huvudinnehållet i dess kommande förslag. Man bör därför kunna räkna med att dess betänkande kommer att avgivas i så god tid att det, efter vederbörlig remiss, kan ligga till grund för proposition vid 1967 års riksdag. Frågan om en ev. aktievinstbeskattning skulle sålunda blott behöva skjutas ett år framåt. Ej minst med hänsyn till att det här är fråga om en helt ny skatteprincip skulle genom en sådan samordning kunna skapas förutsättningar för en sakligare och mer inträngande debatt än om avgöranden träffas vid två på varandra följande riksdagar.

Ett uppskjutande av riksdagens behandling av frågan om en ev. aktievinstbeskattning synes oss så mycket mer motiverat som ett flertal spörsmål av betydelse för bedömningen för närvarande är otillräckligt belysta eller helt har förbigåtts. Vi erinrar härutinnan om den kritik som framförts gentemot aktievinstutredningens förslag och som vi inledningsvis berört. Men även departementschefen själv har på en rad viktiga punkter måst erkänna, att de nu föreslagna reglerna inte kommer att verka på ett riktigt sätt. Han förutskickar ändring i en del av dessa, men dessa ändringar kan av naturliga skäl inte komma till stånd förrän avsevärd tid förflutit efter det lagstiftningen enligt vad som föreslagits börjat gälla. Redan detta förfaringssätt är ägnat att inge betänkligheter. För vår del finner vi det nödvändigt att frågorna behandlas i ett sammanhang. Vi finner det inte stå i överensstämmelse med en god parlamentarisk ordning att först införa en ny beskattningsform och sedan undersöka vilka andra skattebestämmelser som skall lättas för att den inte skall få de ogynnsamma verkningar som redan nu kan förutses.

För egen del finner vi en mycket väsentlig faktor för bedömning av en aktievinstbeskattning vara dess verkningar på sparandet och kapital-

användningen. Om den kan beräknas få klart ogynnsamma verkningar på sparandet eller snedvrída placeringen av kapital på ett från allmän synpunkt felaktigt sätt, bör man under alla förhållanden avstå från beskattningen. Vi är härvidlag av en annan uppfattning än departementschefen, då han uttalar att det är föga troligt att den föreslagna effekten skulle i nämnvärd mån minska intresset för aktiesparandet. Att skatten kan försvåra företagens kapitalanskaffning via aktiemarknaden tillstår departementschefen själv. Vi saknar en närmare analys av beskattningens inverkan på företagens kapitalanskaffning. De vaga antydningar, som departementschefen gör om en permanentning och en eventuell ändring av den s. k. Annell-lagen, bör ges konkret form, innan frågan tas upp på nytt. Det svenska samhället har inte råd att avstå från det tillskott till sparandet som kan komma att ske under den närmaste tiden genom aktieemissioner. Med den av departementschefen tillämpade tekniken att först vilja införa aktievinstskatten och sedan överse den s. k. Annell-lagen kan uppenbar fara föreligga för att företagen uppskjuter näraliggande nyemissioner i avvaktan på att skattevillkoren blir närmare klargjorda. Detta kan medföra en förskjutning i investeringsprogrammen, som inte är önskvärd från allmän synpunkt.

Det föreligger sålunda enligt vår mening starka skäl för att en förnyad, mer allsidig utredning företages, innan frågan om skärpt aktievinstbeskattning förelägges riksdagen för definitivt ställningstagande.

Den i propositionen föreslagna lagstiftningen är enligt vår mening en oformlighet. Den föreslagna tekniken för bestämmande av skattepliktig inkomst vid aktieförsäljning saknar som departementschefen medgivit motsvarighet i utlandet och såvitt vi kan finna även i det svenska skattesystemet. När så grova schabloner använts, har det varit som ett nödfallsalternativ till en korrektare huvudregel.

Det är svårt att säga vilken karaktär skatten egentligen har. Närmast är den att betrakta som en omsättningsskatt, vilken dock inte skall utgå då förlust föreligger eller då vinsten är obetydlig. I motsats till vanliga omsättningsskatter är den inte proportionell i förhållande till försäljningssumman, utan genom att den inbakas i inkomstskattesystemet erhåller den dettas progressiva verkningar. Man kan i varje fall inte betrakta skatten såsom en vinstskatt, och härutinnan skiljer den sig helt från den skatt på fastighetsvinster som markvärdekommittén föreslår. En sådan konstruktion av beskattningen av aktievinster är över huvud taget icke förenlig med vårt inkomstskattesystem.

Även i andra hänseenden företer den föreslagna lagstiftningen brister, som knappast kan botas utan ytterligare utredning. Departementschefen har själv sagt sig vilja låta undersöka hur latent skatteskuld skall behandlas vid arvsbeskattningen. Det är emellertid av vikt att denna fråga löses innan en skärpt aktievinstbeskattning införs, vilket motsvarande problem markvärdekommittén även beaktat. I annat fall blir vederbörande i sam-

band med ett arvsfall beskattad för fiktiv förmögenhet. Likaså är det helt otillfredsställande att hänsyn enligt förslaget inte kan tas till den skattebelastning som exempelvis åvilar en familjeföretagare genom att hans aktier i förmögenhetsbeskattningen skall värderas utan beaktande av den latent skatteskulden. Särskilt hårt drabbar detta de mindre och medelstora företag som drives i form av familjebolag.

I och med att aktievinstbeskattning enligt förslaget blir »evig» bortfaller varje skäl för att begränsa avdragsrätten vid förluster i samband med aktieförsäljning. Departementschefen går emellertid mot denna självklara princip och vill inte ens medgiva avdrag i form av kvittning mot vinster som framkommer under senare beskattningsår.

Utän att sålunda ta avstånd från tanken på en ändrad realisationsvinstbeskattning måste vi som vår mening uttala, att vi anser det förslag som nu föreligger i fråga om aktievinster otjänligt som underlag för en sådan beskattning. Ett uppskov med frågan kan från allmän synpunkt inte anses vara förenat med sådana olägenheter att de svarar mot nackdelarna med den föreslagna lagstiftningen, som i stora stycken måst utformas som ett hastverk och vars effekter i olika hänseenden inte är tillräckligt analyserade. Så mycket större skäl talar för ett uppskov som ett sådant möjliggör en erforderlig samordning med beskattningen av vinster på fast egendom.

Då någon möjlighet inte föreligger att återremittera ärendet till Kungl. Maj:t, yrkar vi avslag på proposition nr 90. Först sedan förnyad utredning kommit till stånd, bör en ev. proposition i frågan framläggas för riksdagen. Om sådan utredning genomföres bör den enligt vår mening även upptaga frågan om utfärdande av sådana bestämmelser att övergången till ett nytt system kan ske i möjligaste mån friktionsfritt.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 90 med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928, nr 370, m. m. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förnyad utredning under beaktande av de synpunkter vilka kommit till uttryck i denna motion.

Stockholm den 29 april 1966

Yngve Holmberg (h)

Ebon Andersson (h)

Rolf Kaijser (h)

Carl Eskilsson (h)

Yngve Nilsson (h)

Allan Hernelius (h)

Ragnar Sveningsson (h)

Ivar Virgin (h)
